

PRO BONO

Máj/2024

1. ZÁKON O MIMORIADNYCH OPATRENIACH PRE STRATEGICKÉ INVESTÍCIE

Zákon o mimoriadnych opatreniach pre **strategické investície** a pre výstavbu **transeurópskej dopravnej siete** prináša do slovenského právneho poriadku **úpravu (A) podmienok na prípravu, uskutočňovanie a dokončovanie investičných projektov**, ktoré sú **strategickou investíciou** vo verejnom záujme, **(B) práv a povinností investora** či **(C) pôsobnosti orgánov štátnej správy**.

2. NOVELA ZÁKONA O OCHRANE, PODPORE A ROZVOJI VEREJNÉHO ZDRAVIA

Novela **zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia** má za cieľ okrem ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi faktormi a mutagénnymi faktormi upraviť aj **ochranu zdravia pri práci s reprodukčne toxickými faktormi pri práci**. Reprodukčne toxické faktory podobne ako karcinogénne faktory a mutagénne faktory patria medzi látky **vzbudzujúce veľmi veľké obavy z dôvodu, že môžu mať vážne a nezvratné účinky na zdravie zamestnancov**, najmä na pohlavné funkcie a plodnosť dospelých mužov a žien, na laktáciu žien a na vývoj ich potomstva.

3. NOVELA ZÁKONA O POSKYTOVATEĽOCH ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

Obsahom tohto príspevku je priblíženie novely **zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti**, ktorá reaguje najmä na potrebu riešenia **nedostatku pracovníkov v zdravotníctve**. Novela zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti umožňuje **výkon odborných pracovných činností v zdravotníckych povolaniach praktická sestra - asistent, zubný asistent a sanitár, študentom a žiakom**

vybraných študijných odborov, už po ukončení akademického roka a školského roka 2023/2024, **teda už počas letných prázdnin v roku 2024**, prostredníctvom **pracovno-právneho alebo obdobného pracovnoprávneho vzťahu**.

4. NOVELA ZÁKONA O REGULÁCII V SIEŤOVÝCH ODVETVIACH

Novelou **zákona o regulácii v sieťových odvetviach** dochádza napríklad k **(1) doplneniu kompetencií Úradu pre reguláciu sieťových odvetví** v oblasti vecnej regulácie, **(B) spresneniu prípadov**, kedy Úrad pre reguláciu sieťových odvetví **vykonáva mimoriadnu reguláciu**, **(C) doplneniu dôvodu na zmenu a zrušenie rozhodnutí** Úradu pre reguláciu sieťových odvetví vydaných regulovanému subjektu, ktorému bolo **zrušené povolenie na podnikanie v energetike alebo povolenie na podnikanie v tepelnej energetike**, **(D) úprave práv a povinností** dotknutých účastníkov trhu.

5. NOVELA ZÁKONA O ROZPOČTOVÝCH PRAVIDLÁCH VEREJNEJ SPRÁVY

Novelou **zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy** sa napríklad **(A) zabezpečuje odstránenie dvojkoľajnosti národných a nových európskych** fiškálnych pravidiel, **(B) zabezpečuje, že vláda alebo na základe splnomocnenia vlády minister financií bude môcť v priebehu roka upraviť limity verejných výdavkov** kapitol štátneho rozpočtu pri rešpektovaní limitu verejných výdavkov štátneho rozpočtu ako celku, **(C) dopĺňa povinnosť** pre všetky subjekty verejnej správy, ktorých výdavky sú súčasťou rozpočtu verejnej správy, a na ktoré sa vzťahuje limit verejných výdavkov, **zostavovať a upravovať rozpočet v informačnom systéme ministerstva financií**, **(D) upravuje lehota** použitia prostriedkov štátneho rozpočtu rozpočtovaných formou bežných výdavkov a kapitálových výdavkov, pričom **dochádza k zjednoteniu lehoty na použitie bežných výdavkov štátneho rozpočtu a kapitálových výdavkov štátneho rozpočtu do konca rozpočtového roka**, na ktorý boli rozpočtované, **(E) upravuje, kde sa rozpočtujú jednotlivé rezervy, kto bude rozhodovať o ich použití a akým spôsobom bude zabezpečená transparentnosť** pri tvorbe a použití rezerv a podobne.

6. NOVELA ZÁKONA O SOCIÁLNOM POISTENÍ

Novela zákona o sociálnom poistení prináša **opätovné zadefinovanie 13. dôchodku ako novej dôchodkovej dávky, ktorá nahradí doterajší 13. dôchodok**, ktorý je štátnou sociálnou dávkou. Po novom by mali mať nárok na 13. dôchodok **poberatelia všetkých dôchodkových dávok vyplácaných Sociálnou poisťovňou, bez ohľadu na sumu vyplácanej dôchodkovej dávky**. Suma 13. dôchodku sa v zmysle novely zákona o sociálnom poistení bude určovať **každoročne a osobitne pre každý druh dôchodku vo výške priemernej mesačnej sumy** daného druhu dôchodku za celý predchádzajúci kalendárny rok.

ZÁKON O MIMORIADNYCH OPATRENIACH PRE STRATEGICKÉ INVESTÍCIE

1. ABSTRAKT

Zákon o mimoriadnych opatreniach pre **strategické investície** a pre výstavbu **transeurópskej dopravnej siete** prináša do slovenského právneho poriadku úpravu **(A) podmienok na prípravu, uskutočňovanie a dokončovanie investičných projektov**, ktoré sú **strategickou investíciou** vo verejnom záujme, **(B) práv a povinností investora** či **(C) pôsobnosti orgánov štátnej správy**.

2. ZÁKON O MIMORIADNYCH OPATRENIACH

Dňa 11. júna 2024 Národná rada Slovenskej republiky prijala zákon č. 142/2024 Z. z. o mimoriadnych opatreniach pre **strategické investície** a pre výstavbu **transeurópskej dopravnej siete** (ďalej len „zákon o mimoriadnych opatreniach“).

Zákonom o mimoriadnych opatreniach dochádza k zmenám a doplneniam **(1) zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)** (ďalej len „stavebný zákon“), **(2) zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách** (ďalej len „zákon o pozemkových úpravách“), **(3) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch** (ďalej len „zákon o správnych poplatkoch“), **(4) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastrí nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)** (ďalej len „katastrálny zákon“), **(5) zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy** (ďalej len „zákon o ochrane“), **(6) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy** (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách“), **(7) zákona č. 362/2005 Z. z.**

o lesoch (ďalej len „zákon o lesoch“), **(8) zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie** (ďalej len „zákon o posudzovaní vplyvov“), **(9) zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim** (ďalej len „zákon o vyvlastňovaní“), **(10) zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní** (ďalej len „zákon o verejnom obstarávaní“), **(11) zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe** (ďalej len „zákon o štátnej službe“) a **(12) zákona č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní** (ďalej len „zákon o územnom plánovaní“).

Predmetom tohto príspevku je výber **najdôležitejších zmien**, ktoré zákon o mimoriadnych opatreniach prináša. Pre prehľad o všetkých zmenách odkazujeme aj na plné znenie zákona o mimoriadnych opatreniach, zverejneného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

3. STRATEGICKÉ INVESTÍCIE

A. URČENIE STRATEGICKEJ INVESTÍCIE

Na úvod zákon o mimoriadnych opatreniach prináša úpravu **spôsobu určovania strategických investícií**.

„Vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) môže za strategickú investíciu určiť aj investičný projekt, ak **(A) jeho realizácia je vo verejnom záujme**, **(B) bude realizovaný na území investície nevyhnutného rozsahu**, **(C) jeho umiestnenie je v súlade s územným plánom a strategickými dokumentmi štátu**, obcí alebo vyšších územných celkov, v územných obvodoch ktorých sa má investičný projekt realizovať, **(D) dodržiava opatrenia na ochranu životného prostredia**, ak to

pre investičný projekt vyžadujú osobitné predpisy a **(E) spĺňa aspoň jednu z osobitných strategických požiadaviek** podľa ustanovenia § 3 ods. 4 zákona o mimoriadnych opatreniach“ (ustanovenie § 3 ods. 3 zákona o mimoriadnych opatreniach).

„Pre účely zákona o mimoriadnych opatreniach investičný projekt spĺňa osobitné strategické požiadavky, ak **(A) plánované investičné výdavky na realizáciu investičného projektu sú najmenej 50 miliónov eur, (B) má prispieť k odvráteniu dlhodobých environmentálnych škôd, (C) ide o stavby obrannej infraštruktúry a nástroje na zabezpečenie obrany štátu** alebo stavby pre bezpečnosť štátu alebo stavby zdravotníckych zariadení alebo stavby určené na rozvoj priemyselnej výroby, služieb, výskumu a vývoja, ktorých celková výmera predstavuje najmenej 30 ha alebo **(D) jeho realizácia priamo a bezprostredne súvisí s investičným projektom podľa ustanovenia § 3 ods. 2, podľa písmena a), b) alebo písmena c)** zákona o mimoriadnych opatreniach alebo s významnou investíciou podľa osobitného predpisu, ak investičný výdavok na významnú investíciu je vyšší ako 50 miliónov eur“ (ustanovenie § 3 ods. 4 zákona o mimoriadnych opatreniach).

B. ŽIADOSŤ

Cesta k určení strategickkej investície vedie cez **žiadosť**, upravenú v ustanovení § 4 zákona o mimoriadnych opatreniach.

„Žiadosť podáva investor **ministerstvu, ktoré vykonáva štátnu správu v oblasti, v ktorej sa investičný projekt má realizovať** (ďalej len „príslušné ministerstvo“). Ak sa investičný projekt týka **viac ako jednej oblasti**, môže investor podať žiadosť **ktorémukoľvek príslušnému ministerstvu**. Žiadosť sa spravidla podáva v **elektronickej podobe s autorizovaným kvalifikovaným elektronickým podpisom** alebo uznaným spôsobom autorizácie oprávnenej osoby“ (ustanovenie § 4 ods. 1 zákona o mimoriadnych opatreniach).

„Do desiatich pracovných dní po doručení žiadosti príslušné ministerstvo informuje obce a vyššie územné celky, v **územných obvodoch ktorých sa má podľa predloženej žiadosti realizovať investičný projekt o tom, že bola podaná žiadosť**“ (ustanovenie § 4 ods. 4 zákona o mimoriadnych opatreniach).

„Posúdenie žiadosti vykonáva a návrh na určenie investičného projektu za strategickú investíciu (ďalej len „návrh“) vláde **predkladá príslušné ministerstvo**“ (ustanovenie § 4 ods. 5 zákona o mimoriadnych opatreniach). „Ak po posúdení príslušného ministerstva investičný projekt **nesplní podmienky na určenie za strategickú investíciu alebo žiadateľ nemá predpoklad ich splniť**, príslušné ministerstvo žiadosť **zamietne**, o čom žiadateľa písomne informuje“ (ustanovenie § 4 ods. 8 zákona o mimoriadnych opatreniach).

„Ak príslušné ministerstvo žiadosť nezamietne podľa ustanovenia § 4 ods. 7 alebo ods. 8 zákona o mimoriadnych opatreniach, **predloží návrh vláde, a to do desiatich pracovných dní odo dňa doručenia úplnej a správnej žiadosti**“ (ustanovenie § 4 ods. 9 zákona o mimoriadnych opatreniach).

„Ak vláda určí investičný projekt za strategickú investíciu, príslušné ministerstvo do troch pracovných dní **vydá investorovi osvedčenie**“ (ustanovenie § 4 ods. 10 zákona o mimoriadnych opatreniach). „Ak vláda návrh neschváli, príslušné ministerstvo do troch pracovných dní **žiadosť zamietne, o čom žiadateľa písomne informuje**“ (ustanovenie § 4 ods. 11 zákona o mimoriadnych opatreniach).

„Vláda pri určení investičného projektu za strategickú investíciu môže rozhodnutím určiť, **(A) že pri realizácii strategickkej investície alebo jej časti sa musia použiť osobitné bezpečnostné opatrenia** alebo je pri nej nevyhnutná ochrana základných bezpečnostných záujmov Slovenskej republiky v súlade s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, **(B) že hodnotenie štúdie uskutočniteľnosti** podľa osobitného predpisu nevykoná Ministerstvo financií Slovenskej republiky, **(C) ktorý z vecne**

príslušných správnych orgánov na povoľovacie a vyvlastňovacie konania podľa zákona o mimoriadnych opatreniach týkajúce sa strategických investícií bude miestne príslušným na rozhodovanie na prvom stupni a na rozhodovanie o opravných prostriedkoch (ďalej len „špeciálne správne orgány“), **(D) či strategická investícia má prioritu pred inými strategickými investíciami**“ (ustanovenie § 4 ods. 12 zákona o mimoriadnych opatreniach).

C. PREDKUPNÉ PRÁVO

Zákon o mimoriadnych opatreniach prináša aj úpravu **predkupného práva**.

„Dňom určenia investičného projektu za strategickú investíciu vládou **vzniká k pozemkom, na ktorých sa má realizovať strategická investícia, a k stavbám na nich predkupné právo investora** (ďalej len „predkupné právo“). Predkupné právo má účinky vecného práva, nie je iným právom k pozemkom a stavbám a **zapisuje sa do katastra nehnuteľností na návrh investora alebo príslušného ministerstva**. Prílohou k návrhu na zápis predkupného práva je okrem náležitostí podľa katastrálneho zákona **osvedčenie; ak sa predkupné právo týka len časti pozemku, prílohou k návrhu na zápis predkupného práva je aj úradne overený geometrický plán**“ (ustanovenie § 6 ods. 1 zákona o mimoriadnych opatreniach“)

D. PRÍPRAVNÉ PRÁCE

„Po vydaní osvedčenia môže investor v nevyhnutnom rozsahu a **vo verejnom záujme vstupovať na cudzie pozemky a do cudzích objektov a zariadení** (ďalej len „dotknuté nehnuteľnosti“) v rozsahu a spôsobom **nevyhnutným na prípravné, prieskumné a zisťovacie práce a úkony na dotknutých nehnuteľnostiach**. Ide o vstup **výlučne z dôvodu a na čas potrebný na vykonanie nevyhnutných úkonov** súvisiacich s prípravou strategickej investície, najmä v súvislosti s geologickým prieskumom, archeologickým výskumom, geodetickým zameraním, pyrotechnickým prieskumom, radónovým prieskumom alebo iným

prieskumom alebo znaleckou činnosťou súvisiacou s prípravou strategickej investície (ďalej len „prípravné práce“)“ (ustanovenie § 7 ods. 1 zákona o mimoriadnych opatreniach).

E. ZÁNİK PRÁV TRETÍCH OSÔB

Zákon o mimoriadnych opatreniach upravuje aj **zánik práv tretích osôb**.

„Dňom zapísania **vlastníckeho práva investora** k nehnuteľnostiam uvedeným v osvedčení do katastra nehnuteľností **zanikajú práva tretích osôb k nim okrem zákonných vecných bremien a investor je oprávnený predmetné nehnuteľnosti vypratáť**. Majetkové ujmy tretích osôb vyplývajúce zo zániku ich práv k nehnuteľnostiam uvedeným v osvedčení vyrovná investor, ak zmluva, ktorou boli dotknuté nehnuteľnosti prevedené na investora, neurčuje inak. **Ak práva tretích osôb k nehnuteľnostiam uvedeným v osvedčení vznikli až po zverejnení osvedčenia a bez súhlasu investora, majetkové ujmy vyrovná** ten, kto zriadil alebo umožnil zriadiť k predmetným nehnuteľnostiam práva tretej osoby“ (ustanovenie § 9 zákona o mimoriadnych opatreniach).

F. VYVLASTNENIE

Súčasťou postupu po určení strategickej investície je aj problematika **vyvlastnenia**.

„Na účel realizácie strategickej investície možno za náhradu pozemok alebo stavbu uvedenú v osvedčení **vyvlastniť alebo vlastnícke právo k pozemku alebo stavbe obmedziť**, ak je to vo verejnom záujme a nie je možné nadobudnúť právo k pozemku alebo stavbe dohodou. Ak zákon o mimoriadnych opatreniach neustanovuje inak, **vzťahuje sa na vyvlastnenie všeobecný predpis o vyvlastňovaní**. Majetkové vyrovnanie za vyvlastnený pozemok alebo za vyvlastnenú stavbu pridelením náhradného pozemku alebo náhradnej stavby **je možné, ak sa na tom účastníci konania dohodnú**, len ak investor v čase vyvlastňovacieho konania **disponuje pozemkom alebo stavbou v rovnakej hodnote**. Nadobúdanie vlastníckeho práva k pozemku alebo stavbe investorom na účel ich pridelenia ako náhradného pozemku alebo

stavby sa nepripúšťa.“ (ustanovenie § 11 ods. 1 zákona o mimoriadnych opatreniach).

G. VSTUP NA CUDZIE POZEMKY

Zákon o mimoriadnych opatreniach upravuje aj otázky, spojené so **vstupom na cudzie pozemky**.

„Investor a osoby zabezpečujúce výstavbu strategickej investície **môžu vstupovať na nezastavané pozemky v okolí strategickej investície, cesty a miestne cesty a vykonávať nevyhnutné opatrenia na účely výstavby, dozoru a na iné účely súvisiace s výstavbou strategickej investície**. Pred vstupom na nezastavané pozemky v okolí strategickej investície, cesty a miestne cesty je investor povinný túto skutočnosť **vopred oznámiť, na oznámenie sa vzťahuje ustanovenie § 7 ods. 3** zákona o mimoriadnych opatreniach“ (ustanovenie § 16 ods. 1 zákona o mimoriadnych opatreniach).

„Pri výkone oprávnenia podľa ustanovenia § 16 ods. 1 zákona o mimoriadnych opatreniach je investor povinný konať tak, aby **nebola spôsobená ujma na právach vlastníkov alebo oprávnených užívateľov dotknutých nehnuteľností** a ak sa jej nedá vyhnúť, **obmedziť ujmu na čo najmenšiu možnú mieru**. Po skončení výkonu práva podľa ustanovenia § 16 ods. 1 zákona o mimoriadnych opatreniach je investor **povinný uviesť dotknuté nehnuteľnosti do pôvodného stavu**, ak je to možné“ (ustanovenie § 16 ods. 2 zákona o mimoriadnych opatreniach).

4. VÝSTAVBA TRANSEURÓPSKEJ DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

A. TRANSEURÓPSKA DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Zákon o mimoriadnych opatreniach obsahuje aj osobitné ustanovenia, vzťahujúce sa na **strategické investície, ak sú dopravnou infraštruktúrou** a sú súčasťou „(A) úsekov základnej transeurópskej dopravnej siete na území Slovenskej republiky uvedených v prílohe č. 1 časti A a iných projektov v rámci koridorov

základnej transeurópskej dopravnej siete podľa prílohy č. 1 časti A určených v súlade s osobitným právnym predpisom, ak celkové investičné náklady projektu **presiahnu 300 000 000 eur** bez dane z pridanej hodnoty, okrem projektov, ktoré sa týkajú výlučne telematických aplikácií, nových technológií a inovácií podľa osobitného predpisu alebo (B) **základnej transeurópskej dopravnej siete** podľa prílohy č. 1 časti B a súhrnnej transeurópskej dopravnej siete na území Slovenskej republiky uvedené v prílohe č. 1 časti C vrátane projektov, ktoré sa týkajú **výlučne telematických aplikácií, nových technológií a inovácií podľa osobitného predpisu**“ (ustanovenie § 3 ods. 5 zákona o mimoriadnych opatreniach).

„Projektom sa rozumie **návrh na výstavbu, úpravu, obnovu alebo modernizáciu úseku dopravnej infraštruktúry podľa ustanovenia § 3 ods. 5** zákona o mimoriadnych opatreniach, ktorý vedie k zvýšeniu **kapacity, bezpečnosti a využiteľnosti a efektívnosti tejto infraštruktúry**, a ktorého realizácia musí byť schválená rozhodnutím alebo súborom viacerých rozhodnutí, ktoré môžu byť administratívnej povahy a sú prijaté príslušným orgánom vrátane určených orgánov a spoločného orgánu (ďalej len „rozhodnutie o schválení“); **rozhodnutie o schválení podľa stavebného zákona sa považuje za konečné rozhodnutie o schválení**. Rozhodnutím o schválení podľa zákona o mimoriadnych opatreniach nie je rozhodnutie prijaté v odvolacom konaní“ (ustanovenie § 22 ods. 2 zákona o mimoriadnych opatreniach).

B. CEZHRANIČNÉ OBSTARÁVANIE

V súvislosti s osobitnými ustanoveniami o výstavbe transeurópskej dopravnej infraštruktúry zákon o mimoriadnych opatreniach upravuje aj problematiku **cezhraničného obstarávania**.

„Ak sa **cezhraničné obstarávanie uskutočňuje prostredníctvom spoločného subjektu**, postupuje sa podľa právnych predpisov členského štátu, v ktorom má spoločný subjekt svoje sídlo, ak písomná dohoda medzi zúčastnenými členskými štátmi neustanovuje inak; v písomnej dohode

medzi zúčastnenými členskými štátmi možno **ustanoviť postup vo verejnom obstarávaní podľa právnych predpisov jedného zo zúčastnených členských štátov**“ (ustanovenie **§ 26 ods. 1** zákona o mimoriadnych opatreniach).

5. ÚČINNOSŤ ZÁKONA O MIMORIADNYCH OPATRENIACH

Zákon o mimoriadnych opatreniach nadobudol účinnosť **dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (27. júna 2024)**.

Publikované dňa XX.XX.XXXX.

NOVELA ZÁKONA O OCHRANE, PODPORE A ROZVOJI VEREJNÉHO ZDRAVIA

1. ABSTRAKT

Novela zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia má za cieľ okrem ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi faktormi a mutagénnymi faktormi upraviť aj ochranu zdravia pri práci s reprodukčne toxickými faktormi pri práci. Reprodukčne toxické faktory podobne ako karcinogénne faktory a mutagénne faktory patria medzi látky vzbudzujúce veľmi veľké obavy z dôvodu, že môžu mať vážne a nezvratné účinky na zdravie zamestnancov, najmä na pohlavné funkcie a plodnosť dospelých mužov a žien, na laktáciu žien a na vývoj ich potomstva.

2. NOVELA ZÁKONA O OCHRANE, PODPORE A ROZVOJI VEREJNÉHO ZDRAVIA

Dňa 14. mája 2024 Národná rada Slovenskej republiky prijala zákon č. 120/2024 Z. z. (ďalej len „novela“) ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia (ďalej len „zákon o ochrane“).

Okrem zákona o ochrane novelou dochádza aj k zmenám a doplneniam (1) zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch (ďalej len „zákon o správnych poplatkoch“), (2) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (ďalej len „školský zákon“) a (3) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) (ďalej len „zákon o sociálnych službách“).

3. ZMENY, KTORÉ NOVELA PRINÁŠA

A. ZÁKON O OCHRANE

A1. ZARIADENIA SPOLOČNÉHO STRAVOVANIA

Jednou z prvých zmien, ktorú novela do zákona o ochrane prináša, je doplnenie nového

ustanovenia § 26 ods. 7 zákona o ochrane, upravujúceho zariadenia spoločného stravovania.

„Povinnosť zabezpečiť, aby do výrobných a skladovacích priestorov nevstupovali neoprávnené osoby podľa ustanovenia § 26 ods. 4 písm. a) zákona o ochrane sa nevzťahuje na poskytovateľa sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb rodinného typu, a to na vstup zamestnancov poskytovateľa tejto sociálnej služby a prijímateľov sociálnej služby v tomto zariadení. Prijímateľ sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb rodinného typu sa môže zúčastňovať prípravy alebo podávania pokrmov alebo nápojov a súvisiacej manipulácie s potravinami v bytovej jednotke tohto zariadenia, v ktorej je ubytovaný, ak má potvrdenie o zdravotnej spôsobilosti“ (ustanovenie § 26 ods. 7 zákona o ochrane).

A2. POSUDZOVANIE ZDRAVOTNEJ SPÔSOBILOSTI NA PRÁCU

Zmenou si po novom prešla aj oblasť posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu (doplnenie ustanovení § 30e ods. 1 písm. a) bod 5 a písm. c) bod 3 a § 30e ods. 11 zákona o ochrane).

„Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu sa vykonáva na základe hodnotenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a výsledkov lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci u zamestnanca, ktorý vykonáva prácu zaradenú do druhej kategórie pri expozícii karcinogénnym faktorom, mutagénnym faktorom alebo reprodukčne toxickým faktorom“ (ustanovenie § 30e ods. 1 písm. a) bod 5 zákona o ochrane).

„Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu sa vykonáva na základe hodnotenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a výsledkov lekárskej preventívnej

prehliadky vo vzťahu k práci u inej fyzickej osoby, ktorá sa uchádza o zamestnanie ak bude **vykonávať prácu zaradenú do druhej kategórie pri expozícii karcinogénnym faktorom, mutagénnym faktorom alebo reprodukčne toxickým faktorom**“ (ustanovenie § 30e ods. 1 písm. c) bod 3 zákona o ochrane).

„Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci podľa ustanovenia § 30e ods. 1 písm. a) piateho bodu zákona o ochrane sa vykonávajú **jeden raz za tri roky**“ (ustanovenie § 30e ods. 11 zákona o ochrane).

A3. OCHRANA ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI S KARCINOGENÝMI FAKTORMI, MUTAGENÝMI FAKTORMI ALEBO REPRODUKČNE TOXICKÝMI FAKTORMI

Modifikáciou si po novom prechádza aj ustanovenie § 40 zákona o ochrane, upravujúce **ochranu zamestnancov pri práci s karcinogénnymi faktormi, mutagénnymi faktormi alebo reprodukčne toxickými faktormi**.

„Zamestnávateľ, ktorého zamestnanci vykonávajú činnosti, pri ktorých **sú alebo môžu byť exponovaní karcinogénnym faktorom, mutagénnym faktorom alebo reprodukčne toxickým faktorom**, je povinný zabezpečiť v súlade s osobitným predpisom **technické, organizačné a iné opatrenia a plniť povinnosti**, ktoré vylúčia alebo znížia expozíciu zamestnancov karcinogénnym faktorom, mutagénnym faktorom alebo reprodukčne toxickým faktorom na **najnižšiu možnú a dosiahnuteľnú mieru**“ (ustanovenie § 40 zákona o ochrane).

A4. PRECHODNÉ USTANOVENIA

Novela do zákona o ochrane prináša aj nové **prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. júna 2024** (ustanovenie § 63p zákona o ochrane).

„Fyzická osoba - podnikateľ alebo právnická osoba, u ktorej sa na pracovisku vykonávajú činnosti **spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním reprodukčne toxických faktorov pred 1. júnom**

2024, je povinná najneskôr do **31. decembra 2024** predložiť príslušnému orgánu verejného zdravotníctva na posúdenie návrh podľa ustanovenia § 13 ods. 4 písm. i) zákona o ochrane **v znení účinnom od 1. júna 2024**“ (ustanovenie § 63p ods. 1 zákona o ochrane).

„Zamestnávateľ zabezpečí **prvé posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu u zamestnanca exponovaného karcinogénnym faktorom, mutagénnym faktorom alebo reprodukčne toxickým faktorom podľa ustanovenia § 30e ods. 1 písm. a) piateho bodu zákona o ochrane najneskôr do 31. decembra 2024**“ (ustanovenie § 63p ods. 2 zákona o ochrane).

B. ŠKOLSKÝ ZÁKON

B1. VYUČOVANIE TELESNEJ A ŠPORTOVEJ VÝCHOVY

Novela do **školského zákona** prináša doplnenie nového ustanovenia § 15a ods. 7 školského zákona, ktoré upravuje **vyučovanie telesnej a športovej výchovy**.

„Škola splní rozsah vyučovania telesnej a športovej výchovy podľa ustanovení § 15a ods. 4 a 5 školského zákona aj **započítaním hodín športových výcvikov, kurzov pohybových aktivít v prírode, športovej prípravy a pohybových aktivít organizovaných v škole mimo vyučovacích hodín a v školskom klube detí** tak, aby celkový počet hodín telesnej a športovej výchovy počas školského roka po prepočítaní **zodpovedal týždennému rozsahu podľa ustanovení § 15a ods. 4 a 5 školského zákona**; rozsah a spôsob ich započítania sa **uvádza v rámcových učebných plánoch**“ (ustanovenie § 15a ods. 7 školského zákona).

B2. PRÁVA A POVINNOSTI DIEŤAŤA, ŽIAKA A JEHO ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCU ALEBO ZÁSTUPCU ZARIADENIA

Do školského zákona boli po novom vložené aj nové ustanovenia § 144 ods. 11 až 13 školského zákona.

„Ak neprítomnosť žiaka z dôvodu **ochorenia trvá najviac 5 po sebe nasledujúcich vyučovacích dní** a súhrnne počas mesiaca **najviac 10 vyučovacích**

dní, neprítomnosť sa ospravedľňuje **bez predloženia potvrdenia od lekára**. Ak neprítomnosť žiaka z dôvodu ochorenia trvá **viac ako 5 po sebe nasledujúcich vyučovacích dní** alebo súhrnne počas mesiaca **viac ako 10 vyučovacích dní**, vyžaduje sa aj **predloženie potvrdenia od lekára**“ (ustanovenie § 144 ods. 11 školského zákona).

„Ak neprítomnosť dieťaťa, ktoré plní povinné predprimárne vzdelávanie, z dôvodu ochorenia trvá **najviac 7 po sebe nasledujúcich vyučovacích dní** a **súhrnne počas mesiaca najviac 14 vyučovacích dní**, neprítomnosť sa **ospravedľňuje bez predloženia potvrdenia od lekára**. Ak neprítomnosť dieťaťa, ktoré plní povinné predprimárne vzdelávanie, z dôvodu ochorenia trvá **viac ako 7 po sebe nasledujúcich vyučovacích dní** alebo súhrnne počas mesiaca **viac ako 14 vyučovacích dní**, vyžaduje sa aj **predloženie potvrdenia od lekára**“ (ustanovenie § 144 ods. 12 školského zákona).

„Vo **výnimočných a osobitne odôvodnených prípadoch** škola môže vyžadovať lekárske potvrdenie o chorobe alebo iný doklad potvrdzujúci odôvodnenosť neprítomnosti, **najmä pri opakovanej neprítomnosti; to platí aj ak ide o ospravedľňovanie podľa ustanovenia § 144 ods. 11 alebo 12 školského zákona**“ (ustanovenie § 144 ods. 13 školského zákona).

C. ZÁKON O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH

C1. FORMA SOCIÁLNEJ SLUŽBY

Do **zákona o sociálnych službách** sa novelou vkladá nové ustanovenie **§ 13 ods. 6** zákona o sociálnych službách, ktoré upravuje **formu sociálnej služby**.

„Zariadenie, v ktorom sa poskytuje **pobytová sociálna služba uvedená v ustanoveniach § 34 až 39** zákona o sociálnych službách, je zariadením **rodinného typu**, ak sa sociálna služba v tomto zariadení poskytuje v bytovej budove najviac pre **(A) šesť prijímateľov sociálnej služby v jednej bytovej jednotke** a **(B) dvanásť prijímateľov sociálnej služby vo viacerých bytových**

jednotkách so spoločným hlavným vstupom k týmto bytovým jednotkám z verejnej komunikácie“ (ustanovenie **§ 13 ods. 6** zákona o sociálnych službách).

C2. OBSLUŽNÉ ČINNOSTI

Novela do zákona o sociálnych službách doplnila aj nové ustanovenie **§ 17 ods. 6** zákona o sociálnych službách, upravujúce otázky **obslužných činností**.

„Poskytovateľ sociálnej služby v zariadení rodinného typu **môže pri poskytovaní sociálnej služby namiesto poskytovania stravovania utvárať podmienky na prípravu stravy, ak (A) má na to vytvorené priestorové podmienky, personálne podmienky, materiálne podmienky, finančné podmienky a hygienické podmienky, (B) utváranie podmienok na prípravu stravy sa uplatňuje samostatne na bytovú jednotku** a **(C) funkčné dôsledky zdravotného stavu prijímateľa sociálnej služby umožňujú prípravu stravy prijímateľom sociálnej služby**“ (ustanovenie **§ 17 ods. 6** zákona o sociálnych službách).

C3. SPOLOČNÉ USTANOVENIA PRI POSKYTOVANÍ SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Na záver novela do zákona o sociálnych službách vkladá aj nové ustanovenie **§ 61 ods. 10** zákona o sociálnych službách.

„Opatrovateľ je v zariadení oprávnený **poskytovať úkony uvedené v prílohe č. 4 časti I písm. f) druhom bode až piatom bode** zákona o sociálnych službách len na základe **písomného poverenia poskytovateľa sociálnej služby udeleného na návrh kvalifikovanej osoby** zodpovednej za odborné poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení, ktoré obsahuje zoznam úkonov podľa **prílohy č. 4 časti I písm. f) druhého bodu až piateho bodu** zákona o sociálnych službách, ktoré je opatrovateľ **oprávnený vykonávať, a dobu platnosti poverenia**. Písomné poverenie podľa prvej vety **možno udeliť najdlhšie na obdobie šiestich mesiacov, a to aj opakovane**“ (ustanovenie **§ 61 ods. 10** zákona o sociálnych službách).

4. ÚČINNOSŤ NOVELY

Publikované dňa XX.XX.XXXX.

Novela nadobudla účinnosť (A) čiastočne dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a (B) čiastočne dňa 01. júna 2024.

NOVELA ZÁKONA O POSKYTOVATEĽOCH ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

1. ABSTRAKT

Obsahom tohto príspevku je priblíženie novely zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, ktorá reaguje najmä na potrebu riešenia nedostatku pracovníkov v zdravotníctve. Novela zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti umožňuje výkon odborných pracovných činností v zdravotníckych povolaniach praktická sestra - asistent, zubný asistent a sanitár, študentom a žiakom vybraných študijných odborov, už po ukončení akademického roka a školského roka 2023/2024, teda už počas letných prázdnin v roku 2024, prostredníctvom pracovno-právneho alebo obdobného pracovnoprávneho vzťahu.

2. NOVELA ZÁKONA O POSKYTOVATEĽOCH ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

Dňa 14. mája 2024 Národná rada Slovenskej republiky prijala zákon č. 125/2024 Z. z. (ďalej len „novela“) ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve (ďalej len „zákon o poskytovateľoch“).

Okrem zákona o poskytovateľoch novelou dochádza aj k zmenám a doplneniam (1) zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (ďalej len „zákon o zdravotnej starostlivosti“), (2) zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (ďalej len „zákon o rozsahu zdravotnej starostlivosti“) a (3) zákona č. 540/2021 Z. z. o kategorizácii ústavnej zdravotnej starostlivosti (ďalej len „zákon o kategorizácii“).

3. PODMIENKY PRIJATIA NOVELY

Za účelom riešenia nedostatku pracovníkov v zdravotníctve sa novelou umožňuje výkon niektorých zdravotníckych povolání študentmi vybraných študijných odborov už v letných mesiacoch 2024. V období čerpania letných dovolení zdravotníckymi pracovníkmi sa tak umožní posilnenie zabezpečenia poskytovania zdravotnej starostlivosti žiakmi stredných zdravotníckych škôl a študentmi vysokých škôl.

Opatrenie globálne podporí motiváciu študentov vysokých škôl a žiakov stredných zdravotníckych škôl pre zdravotnícke povolanie ako aj výkon odborných pracovných činností, zlepši ich adaptáciu v zdravotníckych zariadeniach, ako aj formovanie vzájomných vzťahov v multidisciplinárnych tímoch. Zamestnávateľia získajú príležitosť pre potencionálne obsadzovanie pracovných miest novými zamestnancami a budovanie ich kariérneho rastu.

Novelou sa tiež zjednodušuje a odbyrokratizuje proces zaraďovania zdravotníckych pracovníkov do špecializačného štúdia, vrátane rezidentského štúdia. Na základe potrieb aplikačnej praxe a v súlade s cieľmi rezidentského štúdia, ako nástroja na doplnenie systému poskytovania zdravotnej starostlivosti príslušnými špecialistami, sa upravujú niektoré ustanovenia týkajúce sa rezidentského štúdia.

Zavádza sa spolupráca Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo zdravotníctva“) so samosprávnymi krajmi v oblasti uplatnenia absolventov rezidentského štúdia, s cieľom zavedenia systémového opatrenia na plynulejšie, efektívnejšie a adresnejšie dopĺňanie absolventov rezidentského štúdia do ústavnej a ambulantnej praxe so zameraním sa na

regióny Slovenska s nedostatkom zdravotníckych špecialistov.

Novelou sa umožní, aby bol zamestnávateľom zdravotníckych pracovníkov zaradených do rezidentského štúdia aj poskytovateľ ambulantnej zdravotnej starostlivosti, u ktorého bude môcť absolvent rezidentského štúdia po úspešnom ukončení štúdia poskytovať zdravotnú starostlivosť. Úspešný absolvent rezidentského štúdia sa bude môcť uplatniť aj v ústavnom zdravotníckom zariadení. Ďalej sa absolventovi rezidentského štúdia umožní v päťročnom období poskytovania zdravotnej starostlivosti získať nadväzujúcu špecializáciu, alebo certifikovanú pracovnú činnosť, ktorej doba získavania bude započítaná do tohto obdobia.

Novelou sa tiež upravujú podmienky na vydávanie a uverejňovanie minimálnych štandardov pre špecializačné študijné programy, minimálnych štandardov pre certifikačné študijné programy, minimálnych štandardov pre študijné programy sústavného vzdelávania z dôvodu možnosti flexibilnejších zmien vo vzdelávaní zdravotníckych pracovníkov v súlade s vedecko-technickým pokrokom.

4. ZMENY, KTORÉ NOVELA PRINÁŠA

A. ZÁKON O POSKYTOVATEĽOCH

A1. ZDRAVOTNÍCKI PRACOVNÍCI

Novela do zákona o poskytovateľoch prináša doplnenie nových ustanovení § 27 ods. 11 až 13 zákona o poskytovateľoch, upravujúcich zdravotníckych pracovníkov.

„Odborné pracovné činnosti v zdravotníckom povolani **zubný asistent** môže vykonávať osoba, ktorá je v pracovnoprávnom vzťahu alebo obdobnom pracovnom vzťahu s poskytovateľom a je študentom doktorského študijného programu zubné lekárstvo v študijnom odbore zubné lekárstvo, ktorý absolvoval časť štúdia v rozsahu najmenej štyroch semestrov“ (ustanovenie § 27 ods. 11 zákona o poskytovateľoch).

„Odborné pracovné činnosti v zdravotníckom povolani **praktická sestra - asistent** môže vykonávať osoba, ktorá je v pracovnoprávnom vzťahu alebo obdobnom pracovnom vzťahu s poskytovateľom a je (A) študentom doktorského študijného programu všeobecné lekárstvo v študijnom odbore všeobecné lekárstvo, ktorý absolvoval časť štúdia v rozsahu najmenej šesť semestrov, (B) študentom bakalárskeho študijného programu ošetrovateľstvo v študijnom odbore ošetrovateľstvo v dennej forme štúdia, ktorý absolvoval časť štúdia v rozsahu najmenej troch semestrov, (C) žiakom tretieho ročníka strednej zdravotníckej školy v študijnom odbore diplomovaná všeobecná sestra“ (ustanovenie § 27 ods. 12 zákona o poskytovateľoch).

„Odborné pracovné činnosti v zdravotníckom povolani **sanitár** môže vykonávať osoba, ktorá je v pracovnoprávnom vzťahu alebo obdobnom pracovnom vzťahu s poskytovateľom a je (A) študentom doktorského študijného programu všeobecné lekárstvo v študijnom odbore všeobecné lekárstvo, ktorý absolvoval časť štúdia v rozsahu najmenej dvoch semestrov, (B) študentom bakalárskeho študijného programu ošetrovateľstvo v študijnom odbore ošetrovateľstvo v dennej forme štúdia, ktorý absolvoval časť štúdia v rozsahu najmenej dvoch semestrov, (C) žiakom druhého alebo tretieho ročníka strednej zdravotníckej školy v študijnom odbore diplomovaná všeobecná sestra, (D) študentom bakalárskeho študijného programu pôrodná asistancia v študijnom odbore pôrodná asistancia v dennej forme štúdia, ktorý absolvoval časť štúdia v rozsahu najmenej dvoch semestrov, (E) študentom bakalárskeho študijného programu fyzioterapia v študijnom odbore zdravotníckej vedy v dennej forme štúdia, ktorý absolvoval časť štúdia v rozsahu najmenej dvoch semestrov, (F) žiakom druhého alebo tretieho ročníka strednej zdravotníckej školy v študijnom odbore diplomovaný fyzioterapeut, (G) študentom bakalárskeho študijného programu urgentná zdravotná starostlivosť v študijnom odbore zdravotníckej vedy v dennej forme štúdia, ktorý absolvoval časť štúdia v rozsahu najmenej dvoch semestrov, (H) žiakom tretieho alebo štvrtého ročníka strednej zdravotníckej školy v

študijnom odbore praktická sestra, ktorý dovŕšil 18 rokov veku“ (ustanovenie § 27 ods. 13 zákona o poskytovateľoch).

A2. OVLÁDANIE ŠTÁTNEHO JAZYKA

Novela prináša aj doplnenie nových ustanovení § 34b ods. 2 až 4 zákona o poskytovateľoch, upravujúcich problematiku **ovládania štátneho jazyka**.

„Žiadosť o posúdenie cudzincom navrhnutého dôkazu o ovládaní štátneho jazyka podáva cudzinec ministerstvu zdravotníctva. Žiadosť obsahuje **meno a priezvisko, dátum narodenia, údaj o štátnom občianstve, korešpondenčnú adresu, emailovú adresu alebo telefónne číslo a podpis cudzinca. Vzor žiadosti zverejní ministerstvo zdravotníctva na svojom webovom sídle**“ (ustanovenie § 34b ods. 2 zákona o poskytovateľoch).

„K žiadosti podľa ustanovenia § 34b ods. 2 zákona o poskytovateľoch cudzinec doloží **(A) kópiu dokladu totožnosti, (B) cudzincom navrhnutý dôkaz o ovládaní štátneho jazyka, (C) kópiu rozhodnutia o uznaní dokladu o vzdelaní podľa ustanovenia § 35 ods. 1 zákona o poskytovateľoch alebo kópiu dokladu o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania podľa ustanovenia § 33 ods. 2 zákona o poskytovateľoch v príslušnom študijnom programe uskutočnenom v inom ako v štátnom jazyku**“ (ustanovenie § 34b ods. 3 zákona o poskytovateľoch).

„Cudzincem navrhnutý dôkaz o ovládaní štátneho jazyka primerane k odborným pracovným činnostiam, ktoré bude cudzinec vykonávať, **posudzuje ministerstvo zdravotníctva. Ak ministerstvo zdravotníctva vyhodnotí dôkaz navrhnutý cudzincom ako dostatočný na výkon odborných pracovných činnosti, ktoré bude cudzinec vykonávať, vydá cudzincovi doklad podľa ustanovenia § 34b ods. 1 písm. e) zákona o poskytovateľoch. Ministerstvo zdravotníctva rozhodne o ovládaní štátneho jazyka do 30 kalendárnych dní odo dňa predloženia kompletnej žiadosti podľa ustanovení § 34b ods. 2 a 3 zákona o poskytovateľoch**“ (ustanovenie § 34b ods. 4 zákona o poskytovateľoch).

A3. FINANCOVANIE ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA ZDRAVOTNÍCKYCH PRACOVNÍKOV

V oblasti financovania ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov prináša novela napríklad doplnenie nových ustanovení § 39b ods. 29 a 30 zákona o poskytovateľoch.

„Samosprávny kraj je povinný každoročne v novembri poskytnúť ministerstvu zdravotníctva **informácie súvisiace s počtom chýbajúcich zdravotníckych pracovníkov v jednotlivých špecializačných odboroch v elektronickej podobe** na formulári, ktorý uverejní ministerstvo zdravotníctva na svojom webovom sídle“ (ustanovenie § 39b ods. 29 zákona o poskytovateľoch).

„Do obdobia podľa ustanovenia § 39b ods. 14 písm. a) zákona o poskytovateľoch sa započítava aj **špecializačné štúdium alebo certifikačná príprava, ak zameraním nadväzuje na špecializáciu v špecializačnom odbore**, v ktorom zdravotnícky pracovník úspešne ukončil rezidentské štúdium“ (ustanovenie § 39b ods. 30 zákona o poskytovateľoch).

A4. PODMIENKY AKREDITÁCIE, OSVEDČENIE O AKREDITÁCII, POVINNOSTÍ VZDELÁVACEJ USTANOVIZNE

Novela sa dotkla aj oblasti **podmienok akreditácie**, a to napríklad doplnením nových ustanovení § 40 ods. 20 a 21 zákona o poskytovateľoch.

„Vzdelávacia ustanovizeň, ktorej ministerstvo zdravotníctva **zamietlo žiadosť podľa ustanovenia § 40 ods. 19 zákona o poskytovateľoch, môže podať novú žiadosť o akreditáciu najskôr v deň nasledujúci po dni, kedy zanikla platnosť osvedčenia o akreditácii**“ (ustanovenie § 40 ods. 20 zákona o poskytovateľoch).

„Zoznam vzdelávacích ustanovizní, ktoré získali osvedčenie o akreditácii, **uverejňuje a aktualizuje ministerstvo zdravotníctva na svojom webovom sídle. Zoznam obsahuje obchodné meno alebo**

názov vzdelávacej ustanovizne, právnu formu, sídlo vzdelávacej ustanovizne, názov fakulty vzdelávacej ustanovizne, názov akreditovaného programu, názov zdravotníckeho povolania alebo cieľovej skupiny, pre ktoré je určený akreditovaný program, dátum vzniku platnosti osvedčenia o akreditácii a dátum zániku platnosti osvedčenia o akreditácii“ (ustanovenie § 40 ods. 21 zákona o poskytovateľoch).

Novela prináša aj ďalšie zmeny a doplnenia zákona o poskytovateľoch a iných právnych predpisov. Predmetom tohto príspevku sú len vybrané zmeny, ktoré novela priniesla.

Z uvedeného dôvodu odkazujeme aj na plné znenie novely, zverejnené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

5. ÚČINNOSŤ NOVELY

Novela nadobudla účinnosť (A) čiastočne dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (07. júna 2024) a (B) čiastočne dňa 01. júla 2024.

Publikované dňa XX.XX.XXXX.

NOVELA ZÁKONA O REGULÁCIÍ V SIEŤOVÝCH ODVETVIACH

1. ABSTRAKT

Novelou zákona o regulácii v sieťových odvetviach dochádza napríklad k **(1) doplneniu kompetencií Úradu pre reguláciu sieťových odvetví** v oblasti vecnej regulácie, **(B) spresneniu prípadov**, kedy Úrad pre reguláciu sieťových odvetví **vykonáva mimoriadnu reguláciu**, **(C) doplneniu dôvodu na zmenu a zrušenie rozhodnutí** Úradu pre reguláciu sieťových odvetví vydaných regulovanému subjektu, ktorému bolo **zrušené povolenie na podnikanie v energetike alebo povolenie na podnikanie v tepelnej energetike**, **(D) úprave práv a povinností** dotknutých účastníkov trhu.

2. ZÁKONY, KTORÉ SA NOVELOU ZÁKONA O REGULÁCIÍ V SIEŤOVÝCH ODVETVIACH MENIA A DOPŔŇAJÚ

Dňa 21. mája 2024 Národná rada Slovenskej republiky prijala zákon č. 128/2024 Z. z. (ďalej len „novela“) ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach (ďalej len „zákon o regulácii“).

Okrem zákona o regulácii novelou dochádza aj k zmenám a doplneniam **(1) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva** (ďalej len „zákon o civilnej ochrane“), **(2) zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike** (ďalej len „zákon o tepelnej energetike“) a **(3) zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike** (ďalej len „zákon o energetike“).

3. ZMENY, KTORÉ NOVELA PRINÁŠA

A. ZÁKON O REGULÁCIÍ

Novela do zákona o regulácii prináša **(A) doplnenie kompetencie Úradu pre reguláciu sieťových odvetví** (ďalej len „úrad“) v oblasti **vecnej regulácie** v nadväznosti na príslušnú úpravu zákona

o tepelnej energetike a zákona o energetike (ustanovenie **§ 13 ods. 1 písm. x)** zákona o regulácii), **(B) spresnenie prípadov, kedy úrad vykoná mimoriadnu reguláciu** (ide o také mimoriadne okolnosti a situácie, kedy je potrebné iniciovať tento spôsob regulácie za účelom **zabezpečenia dostupnosti tovarov a s nimi súvisiacich regulovaných činností**) (ustanovenie **§ 16 ods. 2** zákona o regulácii), **(C) doplnenie dôvodu na zmenu a zrušenie rozhodnutí úradu** vydaných regulovanému subjektu, ktorému bolo zrušené povolenie na podnikanie v energetike a povolenie na podnikanie v tepelnej energetike (ustanovenie **§ 17 ods. 2 písm. j)** zákona o regulácii) a pod.

B. ZÁKON O CIVILNEJ OCHRANE

V **zákone o civilnej ochrane** dochádza novelou k modifikácii ustanovenia **§ 3 ods. 2** zákona o civilnej ochrane, podľa ktorého bude po novom možné **za mimoriadnu situáciu považovať aj narušenie dodávok tepla a tým aktivovať civilnú ochranu obyvateľstva**, ktoré by mohlo byť práve takouto situáciou najviac dotknuté.

C. ZÁKON O TEPELNEJ ENERGETIKE

Novelou sa do **zákona o tepelnej energetike (A) dopĺňa definícia podnikania v tepelnej energetike**, aby zohľadňovala skutočnosť, ak niekto v oblasti tepelnej energetiky vykonáva činnosť **nie na základe povolenia, ale na základe iného rozhodnutia úradu** alebo podľa osobitného predpisu (ustanovenie **§ 5 ods. 1** zákona o tepelnej energetike), **(B) dopĺňajú údaje, ktoré je potrebné zo strany fyzickej osoby alebo právnickej osoby uviesť v žiadosti** na vydanie povolenia na podnikanie v tepelnej energetike (ustanovenie **§ 5 ods. 3 písm. g) a h)** zákona o tepelnej energetike), **(C) rozširuje rozsah údajov, ktoré sa uvádzajú v povolení na**

podnikanie v tepelnej energetike; sprehľadnia sa tým vzťahy z titulu vlastníctva a užívania sústavy tepelných zariadení; uvedená úprava zároveň **zjednoduší rozhodovanie úradu pri zmene alebo zrušení povolenia na podnikanie v tepelnej energetike**; zverejnenie uvedených informácií zároveň pôsobí preventívne voči laickej i odbornej verejnosti (ustanovenia § 7 ods. 1 písm. i) a j) a § 7 ods. 2 písm. k) a l) zákona o tepelnej energetike).

C1. ZÁNIK A ZRUŠENIE POVOLENIA

Novela prináša v rámci zákona o tepelnej energetike napríklad aj nové ustanovenia (ustanovenia § 9 ods. 6 až 13 zákona o tepelnej energetike), týkajúce sa **zániku a zrušenia povolenia** podľa zákona o tepelnej energetike.

„Ak úrad zrušil povolenie podľa ustanovenia § 9 ods. 2 písm. b) alebo písm. g) zákona o tepelnej energetike, tej istej osobe **nie je možné vydať povolenie po dobu piatich rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia**, ktorým bolo povolenie zrušené. Povolenie nie je možné vydať ani **osobe zriadenej alebo ovládanej osobou, ktorej bolo v posledných piatich rokoch zrušené povolenie** podľa ustanovenia § 9 ods. 2 písm. b) alebo písm. g) zákona o tepelnej energetike a osobe, ktorej štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu bol alebo je v čase podania žiadosti o vydanie povolenia **štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu osoby, ktorej bolo v posledných piatich rokoch zrušené povolenie** podľa ustanovenia § 9 ods. 2 písm. b) alebo písm. g) zákona o tepelnej energetike“ (ustanovenie § 9 ods. 6 zákona o tepelnej energetike).

„Vlastník sústavy tepelných zariadení alebo jej časti potrebnej na zabezpečenie zásobovania teplom na vymedzenom území je **povinný poskytnúť inému, v rozhodnutí určenému, držiteľovi povolenia, ktorému vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia zásobovania teplom, súčinnosť na zabezpečenie činnosti** podľa ustanovení § 9 ods. 4 alebo 5 zákona o tepelnej

energetike“ (ustanovenie § 9 ods. 7 zákona o tepelnej energetike).

„Držiteľ povolenia, ktorému vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia zásobovania teplom, je **povinný pri výkone činností uvedených v rozhodnutí vydanom podľa ustanovení § 9 ods. 4 alebo 5** zákona o tepelnej energetike dodržiavať povinnosti držiteľa povolenia podľa zákona o tepelnej energetike a podľa osobitného predpisu“ (ustanovenie § 9 ods. 8 zákona o tepelnej energetike).

„Pri výkone činností podľa rozhodnutia vydaného podľa ustanovení § 9 ods. 4 alebo 5 zákona o tepelnej energetike **prechádza právo na úhradu za výkon regulovanej činnosti na toho držiteľa povolenia, ktorému vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia zásobovania teplom**. Držiteľ povolenia, ktorému vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia zásobovania teplom, **uplatňuje ceny za výkon regulovanej činnosti podľa cenového rozhodnutia vydaného pôvodnému držiteľovi povolenia** do času, kým mu je úradom schválená alebo určená cena za výkon tejto regulovanej činnosti“ (ustanovenie § 9 ods. 9 zákona o tepelnej energetike).

„Pôvodný držiteľ povolenia je povinný do troch dní od oznámenia rozhodnutia podľa ustanovení § 9 ods. 4 alebo 5 zákona o tepelnej energetike **poskytnúť úradom určenému držiteľovi povolenia, ktorému vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia zásobovania teplom, zoznam odberateľov, zoznam dodávateľov energií, tovarov a služieb potrebných na prevádzkovanie a zabezpečenie zásobovania teplom**, kompletnú dokumentáciu k sústave tepelných zariadení alebo jej časti potrebnú na **výkon regulovanej činnosti a údaje na účely merania a fakturácie tepla**“ (ustanovenie § 9 ods. 10 zákona o tepelnej energetike).

„Odberateľ, ktorému dodáva teplo úradom určený držiteľ povolenia, ktorému na základe rozhodnutia podľa ustanovenia § 9 ods. 4 alebo 5 zákona o tepelnej energetike **vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia zásobovania teplom**, je povinný tomuto držiteľovi povolenia

uhradiť cenu za dodávku a rozvod tepla“ (ustanovenie § 9 ods. 11 zákona o tepelnej energetike).

„Ak pred vyhlásením konkurzu na majetok vlastníka sústavy tepelných zariadení alebo jej časti bolo vo vzťahu k sústave tepelných zariadení alebo jej časti vydané predbežné opatrenie podľa ustanovenia § 9 ods. 5 zákona o tepelnej energetike, dotknutá sústava tepelných zariadení alebo jej časť začne podliehať konkurzu až okamihom zrušenia tohto predbežného opatrenia“ (ustanovenie § 9 ods. 12 zákona o tepelnej energetike).

„Držiteľ povolenia, ktorému vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia zásobovania teplom, je povinný do troch dní od poskytnutia informácií podľa ustanovenia § 9 ods. 10 zákona o tepelnej energetike informovať dodávateľov energií, tovarov a služieb potrebných na prevádzkovanie a zabezpečenie zásobovania teplom o povinnosti prevádzkovania a zabezpečenia zásobovania teplom podľa ustanovení § 9 ods. 4 alebo 5 zákona o tepelnej energetike“ (ustanovenie § 9 ods. 13 zákona o tepelnej energetike).

D. ZÁKON O ENERGETIKE

V rámci zákona o energetike dochádza okrem iného k doplneniu ustanovení § 10 ods. 7 až 16 zákona o energetike, upravujúcich zmenu, zrušenie a zánik povolenia podľa zákona o energetike.

„Ak úrad zrušil povolenie podľa ustanovenia § 10 ods. 6 písm. b) alebo písm. f) zákona o energetike, tej istej osobe nie je možné vydať povolenie po dobu piatich rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo povolenie zrušené. Povolenie nie je možné vydať ani osobe zriadenej alebo ovládanej osobou, ktorej bolo v posledných piatich rokoch zrušené povolenie podľa ustanovenia § 10 ods. 6 písm. b) alebo písm. f) zákona o energetike a osobe, ktorej štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu bol alebo je v čase podania žiadosti o vydanie povolenia štatutárnym orgánom alebo členom

štatutárneho orgánu osoby, ktorej bolo v posledných piatich rokoch zrušené povolenie podľa ustanovenia § 10 ods. 6 písm. b) alebo písm. f) zákona o energetike“ (ustanovenie § 10 ods. 7 zákona o energetike).

„Pri zániku povolenia alebo zrušení povolenia môže úrad rozhodnúť o tom, že vlastník zariadení potrebných na výkon regulovanej činnosti alebo ich časti je povinný za náhradu poskytnúť na prevádzkovanie a zabezpečenie výkonu regulovaných činností na vymedzenom území, uvedenom v zaniknutom alebo zrušenom povolení, svoje zariadenia alebo ich časť inému, v rozhodnutí určenému, držiteľovi povolenia. Vlastník zariadení potrebných na výkon regulovanej činnosti alebo ich časti je povinný informovať úrad o zmene vlastníckeho práva k zariadeniam alebo ich časti uvedeným v rozhodnutí podľa prvej vety do piatich dní od vzniku zmeny“ (ustanovenie § 10 ods. 8 zákona o energetike).

„Úrad môže vydať predbežné opatrenie podľa ustanovenia § 43 Správneho poriadku, ktorým uloží vlastníkovi zariadení potrebných na výkon regulovaných činností alebo ich časti povinnosť poskytnúť svoje zariadenia alebo ich časť inému, úradom určenému, držiteľovi povolenia na účel prevádzkovania a zabezpečenia regulovaných činností na vymedzenom území, ak úrad začal konanie o zrušení povolenia. Vlastník zariadení potrebných na výkon regulovanej činnosti alebo ich časti je povinný informovať úrad o zmene vlastníckeho práva k zariadeniam alebo ich časti uvedeným v predbežnom opatrení do piatich dní od vzniku zmeny. Ak v rozhodnutí nie je ustanovené inak, predbežné opatrenie stráca účinnosť najneskôr dňom právoplatnosti rozhodnutia úradu podľa ustanovenia § 10 ods. 8 zákona o energetike. Predbežné opatrenie sa doručuje verejnou vyhláškou tak, že sa vyvesí po dobu piatich dní na úradnej tabuli úradu. Posledný deň tejto lehoty je dňom doručenia. Úrad zverejňuje predbežné opatrenie súčasne na svojom webovom sídle. Informácia o zverejnení predbežného opatrenia sa zasiela vlastníkovi zariadení potrebných na výkon regulovanej činnosti alebo ich časti a prevádzkovateľovi, ktorému predbežným opatrením vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia regulovaných

činností“ (ustanovenie § 10 ods. 9 zákona o energetike).

„Vlastník zariadení potrebných na výkon regulovanej činnosti alebo ich časti je **povinný poskytnúť inému, v rozhodnutí určenému, držiteľovi povolenia**, ktorému vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia regulovaných činností, **súčinnosť na zabezpečenie činností podľa ustanovení § 10 ods. 8 alebo 9** zákona o energetike“ (ustanovenie § 10 ods. 10 zákona o energetike).

„Prevádzkovateľ, ktorému vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia regulovaných činností, je **povinný pri výkone činností uvedených v rozhodnutí vydanom podľa ustanovení § 10 ods. 8 alebo 9** zákona o energetike dodržiavať povinnosti držiteľa povolenia podľa zákona o energetike a podľa osobitného predpisu“ (ustanovenie § 10 ods. 11 zákona o energetike).

„Pri výkone činností podľa rozhodnutia vydaného podľa ustanovení § 10 ods. 8 alebo 9 zákona o energetike **prechádza právo na úhradu za výkon regulovaných činností na toho prevádzkovateľa, ktorému vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia regulovaných činností**. Prevádzkovateľ, ktorému vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia regulovaných činností, uplatňuje ceny **za výkon regulovanej činnosti podľa cenového rozhodnutia vydaného predchádzajúcemu prevádzkovateľovi do času, kým mu je úradom schválená alebo určená cena za výkon tejto regulovanej činnosti**“ (ustanovenie § 10 ods. 12 zákona o energetike).

„Predchádzajúci prevádzkovateľ je povinný do troch dní od oznámenia rozhodnutia podľa ustanovení § 10 ods. 8 alebo 9 zákona o energetike poskytnúť novému prevádzkovateľovi, ktorému vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia regulovaných činností, **zoznam odberateľov, zoznam dodávateľov energií, tovarov a služieb potrebných na prevádzkovanie a zabezpečenie regulovaných činností**, kompletnú dokumentáciu k

zariadeniam potrebným na výkon regulovanej činnosti alebo ich časti a údaje na účely **merania a fakturácie elektriny a plynu**“ (ustanovenie § 10 ods. 13 zákona o energetike).

„Odberateľ, ktorému **oddáva alebo distribuuje elektrinu alebo plyn** nový prevádzkovateľ, ktorému na základe rozhodnutia podľa ustanovení § 10 ods. 8 alebo 9 zákona o energetike vznikla **povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia regulovaných činností**, je povinný tomuto prevádzkovateľovi **uhradiť cenu za dodávku a distribúciu elektriny a plynu**“ (ustanovenie § 10 ods. 14 zákona o energetike).

„Ak pred vyhlásením konkurzu na majetok vlastníka zariadení potrebných na výkon regulovaných činností alebo ich časti bolo vo vzťahu k zariadeniam potrebným na výkon regulovaných činností alebo ich časti **vydané predbežné opatrenie podľa ustanovenie § 10 ods. 9** zákona o energetike, dotknuté zariadenia alebo ich časť **začnú podliehať konkurzu až okamihom zrušenia tohto predbežného opatrenia**“ (ustanovenie § 10 ods. 15 zákona o energetike).

„Držiteľ povolenia, ktorému vznikla povinnosť prevádzkovania a zabezpečenia regulovaných činností, je **povinný do troch dní od poskytnutia informácií podľa ustanovenia § 10 ods. 13** zákona o energetike informovať dodávateľov energií, tovarov a služieb potrebných na prevádzkovanie a zabezpečenie regulovaných činností o **povinnosti prevádzkovania a zabezpečenia regulovaných činností podľa ustanovení § 10 ods. 8 alebo 9** zákona o energetike“ (ustanovenie § 10 ods. 16 zákona o energetike).

4. ÚČINNOSŤ NOVELY

Novela nadobudla účinnosť **dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (08. júna 2024)**.

Publikované dňa XX.XX.XXXX.

NOVELA ZÁKONA O ROZPOČTOVÝCH PRAVIDLÁCH VEREJNEJ SPRÁVY

1. ABSTRAKT

Novelou zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy sa napríklad (A) zabezpečuje odstránenie dvojkoľajnosti národných a nových európskych fiškálnych pravidiel, (B) zabezpečuje, že vláda alebo na základe splnomocnenia vlády minister financií bude môcť v priebehu roka upraviť limity verejných výdavkov kapitol štátneho rozpočtu pri rešpektovaní limitu verejných výdavkov štátneho rozpočtu ako celku, (C) dopĺňa povinnosť pre všetky subjekty verejnej správy, ktorých výdavky sú súčasťou rozpočtu verejnej správy, a na ktoré sa vzťahuje limit verejných výdavkov, **zostavovať a upravovať rozpočet v informačnom systéme ministerstva financií, (D) upravuje lehota použitia prostriedkov štátneho rozpočtu rozpočtovaných formou bežných výdavkov a kapitálových výdavkov, pričom dochádza k zjednoteniu lehoty na použitie bežných výdavkov štátneho rozpočtu a kapitálových výdavkov štátneho rozpočtu do konca rozpočtového roka, na ktorý boli rozpočtované, (E) upravuje, kde sa rozpočtujú jednotlivé rezervy, kto bude rozhodovať o ich použití a akým spôsobom bude zabezpečená transparentnosť pri tvorbe a použití rezerv a podobne.**

2. NOVELA ZÁKONA O ROZPOČTOVÝCH PRAVIDLÁCH VEREJNEJ SPRÁVY

Dňa 09. mája 2024 Národná rada Slovenskej republiky prijala zákon č. 118/2024 Z. z. (ďalej len „novela“) ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách“).

Okrem zákona o rozpočtových pravidlách novelou dochádza aj k zmenám a doplneniam (1) zákona č. 291/2002 Z. z. o štátnej pokladnici (ďalej len „zákon o štátnej pokladnici“) a (2) zákona č.

583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy“).

3. ZÁKON O ROZPOČTOVÝCH PRAVIDLÁCH

A. ROZPOČET VEREJNEJ SPRÁVY

Novela prináša do zákona o rozpočtových pravidlách napríklad zmenu ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o rozpočtových pravidlách.

„Rozpočet verejnej správy sa **zostavuje a realizuje v súlade s národným strednodobým fiškálno-štruktúrnym plánom.** V rozpočte verejnej správy sa prihliada na **výsledky hodnotenia efektívnosti a účinnosti verejných výdavkov vo vybraných oblastiach** (ďalej len „revízia výdavkov“) schválené vládou. Súčasťou rozpočtu verejnej správy sú **limity verejných výdavkov podľa ustanovenia § 30aa zákona o rozpočtových pravidlách**“ (ustanovenie § 4 ods. 2 zákona o rozpočtových pravidlách).

B. ŠTÁTNY ROZPOČET

Novinkou je tiež doplnenie **nového ustanovenia § 6 ods. 7** zákona o rozpočtových pravidlách.

„Vláda alebo na základe splnomocnenia vlády minister financií Slovenskej republiky (ďalej len „minister financií“) **môže v priebehu roka upraviť limity verejných výdavkov kapitol na príslušný rozpočtový rok oznámené správcom kapitol podľa ustanovenia § 6 ods. 6** zákona o rozpočtových pravidlách. Úpravami podľa prvej vety sa **nesmie prekročiť limit verejných výdavkov štátneho rozpočtu na príslušný rozpočtový rok**“ (ustanovenie § 6 ods. 7 zákona o rozpočtových pravidlách).

B1. VÝDAVKY ŠTÁTNEHO ROZPOČTU

Zmenami si po novom prešli aj ustanovenia **§ 8 ods. 4 a 6** zákona o rozpočtových pravidlách, upravujúce **výdavky štátneho rozpočtu**.

„Výdavky štátneho rozpočtu sa rozpočtujú na bežný rozpočtový rok **formou bežných výdavkov a kapitálových výdavkov**. Vecné vymedzenie bežných výdavkov a kapitálových výdavkov obsahuje **ekonomická klasifikácia výdavkov** (ustanovenie **§ 4 ods. 4** zákona o rozpočtových pravidlách). Výdavky štátneho rozpočtu možno použiť len **do konca rozpočtového roka**, na ktorý boli rozpočtované. Ak zo štátneho rozpočtu boli poskytnuté fyzickým osobám alebo právnickým osobám kapitálové výdavky, tieto možno použiť na **určený účel aj v troch rozpočtových rokoch bezprostredne nasledujúcich po roku, na ktorý boli rozpočtované**. Ak zo štátneho rozpočtu boli poskytnuté fyzickým osobám alebo právnickým osobám bežné výdavky na program rozvojovej spolupráce, na **programy podporujúce medzinárodnú vzdelávaciu mobilitu alebo medzinárodnú vedeckú mobilitu**, ak vyplývajú z medzinárodnej zmluvy alebo ak program schválila vláda, alebo poskytnuté Agentúrou na podporu výskumu a vývoja, tieto možno použiť **na určený účel aj v troch rozpočtových rokoch bezprostredne nasledujúcich po roku, na ktorý boli rozpočtované**. Prostriedky Európskej únie, prostriedky štátneho rozpočtu určené na financovanie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie a **prostriedky štátneho rozpočtu určené na financovanie účelov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi možno použiť** aj v nasledujúcich rozpočtových rokoch až do ich **vyčerpania na určený účel**“ (ustanovenie **§ 8 ods. 4** zákona o rozpočtových pravidlách).

„Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo financií“) k 31. decembru bežného rozpočtového roka zabezpečí **viazanie nepoužitých prostriedkov Európskej únie, prostriedkov štátneho rozpočtu určených na financovanie spoločných programov Slovenskej**

republiky a Európskej únie a prostriedkov štátneho rozpočtu určených na financovanie **účelov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi** s cieľom ich použitia v nasledujúcom rozpočtovom roku. O sumu viazaných prostriedkov sa v nasledujúcom rozpočtovom roku **povolí prekročenie limitu výdavkov, ak ministerstvo financií nerozhodne inak**“ (ustanovenie **§ 8 ods. 6** zákona o rozpočtových pravidlách).

C. ZODPOVEDNOSŤ ZA HOSPODÁRENIE

Do zákona o rozpočtových pravidlách sa po novom dopĺňa nové ustanovenie **§ 30 ods. 4** zákona o rozpočtových pravidlách.

„Ministerstvo financií **vypracováva návrh výročnej správy o pokroku pri vykonávaní národného strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu** a predkladá ho na schválenie vláde tak, aby bola dodržaná lehota podľa osobitného predpisu a po schválení vládou túto správu zverejňuje. Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (ďalej len „rada“) **vypracúva a zverejňuje hodnotenie k výročnej správe podľa prvej vety vrátane posúdenia súladu výsledku rozpočtového hospodárenia s trajektóriou vývoja čistých výdavkov**, ako aj plnenia limitu verejných výdavkov a analýzu faktorov, ktoré sú **základom odchýlky od trajektórie vývoja čistých výdavkov**“ (ustanovenie **§ 30 ods. 4** zákona o rozpočtových pravidlách).

D. LIMIT VEREJNÝCH VÝDAVKOV

Nové znenie ustanovenia **§ 30aa** zákona o rozpočtových pravidlách reaguje na potrebu **zosúladenia národných fiškálnych pravidiel s novými fiškálnymi pravidlami Európskej únie**, v zmysle ktorých sa stanovuje **povolený limit pre rast „čistých výdavkov“** ako jediný operatívny nástroj na zabezpečenie podpory zdravých a udržateľných verejných financií, ako aj na podporu udržateľného a inkluzívneho rastu.

Limit rastu čistých výdavkov nahradí doterajší systém viacerých indikátorov nominálneho deficitu, štrukturálneho salda, výdavkového

pravidla, či dlhového pravidla z pohľadu jeho úrovne aj zmeny. Zameranie sa na výdavkovú stranu rozpočtu verejnej správy má za cieľ **zabezpečiť proticyklický vývoj verejných financií - umožniť príjmom fluktuovať počas cyklu a zlepšovať saldo v dobrých časoch, resp. umožniť expanziu v horších obdobiach.**

Vzhľadom na uvedené sa inštitút **limitu verejných výdavkov prevezuje s limitom rastu čistých výdavkov, ktoré nariadenie (EÚ) definuje ako výdavky verejnej správy bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne kryté príjmami z fondov Únie, vnútroštátnych výdavkov na spolufinancovanie programov financovaných Úniou, cyklických prvkov výdavkov na dávky v nezamestnanosti a jednorazových a iných dočasných opatrení.** Previazaním limitu verejných výdavkov na rast „čistých výdavkov“ sa zabezpečí **odstránenie dvojkoľajnosti národných a európskych fiškálnych pravidiel.**

Novelou sa definuje limit verejných výdavkov ako **maximálna výška výdavkov vyjadrenú sumou určenou v súlade s povoleným medziročným rastom čistých výdavkov,** pričom definícia čistých výdavkov je obsiahnutá v nariadení (EÚ). S cieľom zabezpečiť **previazanosť a odstránenie dvojkoľajnosti národnej fiškálnej legislatívy s novou európskou úpravou,** sa limit verejných výdavkov bude určovať v súlade s národným strednodobým fiškálno-štrukturálnym plánom, pričom zámerom je rešpektovať trajektóriu čistých výdavkov stanovených Európskou komisiou.

E. LIMIT VEREJNÝCH VÝDAVKOV NA ROK 2024

Novela do zákona o rozpočtových pravidlách prináša aj ustanovenie o **limite verejných výdavkov na rok 2024.**

Limit verejných výdavkov **na rok 2024 je 57 717 010 807 eur,** ktorý zahŕňa **maximálnu výšku časovo rozlíšených konsolidovaných výdavkov verejnej správy** v jednotnej metodike platnej pre Európsku úniu bez úrokových výdavkov, prostriedkov z rozpočtu Európskej únie, **prostriedkov mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, cyklických výdavkov na dávky v nezamestnanosti a jednorazových výdavkov“**

(ustanovenie **§ 37p ods. 1** zákona o rozpočtových pravidlách).

„Ministerstvo financií určuje a oznamuje **limity verejných výdavkov na rok 2024 jednotlivým subjektom verejnej správy a ďalším súčasťami rozpočtu verejnej správy** rozpočtovaným v rozpočte verejnej správy do 30 dní odo dňa účinnosti zákona o rozpočtových pravidlách“ (ustanovenie **§ 37p ods. 2** zákona o rozpočtových pravidlách).

„Rozpočet verejnej správy na rok 2024 sa **realizuje v súlade s limitom verejných výdavkov podľa ustanovenia § 37p ods. 1** zákona o rozpočtových pravidlách a **oznámenými limitmi verejných výdavkov podľa ustanovenia § 37p ods. 2** zákona o rozpočtových pravidlách, ktoré sú pre subjekty verejnej správy a ďalšie súčasti rozpočtu verejnej správy rozpočtované v **rozpočte verejnej správy záväzné“** (ustanovenie **§ 37p ods. 3** zákona o rozpočtových pravidlách).

„Ustanovenia **§ 30aa** zákona o rozpočtových pravidlách v znení účinnom od **1. augusta 2024** sa prvýkrát uplatnia v rozpočtovom procese pre **zostavenie rozpočtu verejnej správy na roky 2025 až 2027“** (ustanovenie **§ 37p ods. 4** zákona o rozpočtových pravidlách).

Novela prináša aj ďalšie zmeny a doplnenia zákona o rozpočtových pravidlách a iných právnych predpisov. Predmetom tohto príspevku sú len vybrané zmeny, ktoré novela priniesla. Z uvedeného dôvodu odkazujeme aj na plné znenie novely, zverejnené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

4. ÚČINNOSŤ NOVELY

Novela nadobudla účinnosť **(A) čiastočne dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (31. mája 2024) a (B) čiastočne dňa 01. augusta 2024.**

Publikované dňa XX.XX.XXXX.

NOVELA ZÁKONA O SOCIÁLNO M POISTENÍ

1. ABSTRAKT

Novela zákona o sociálnom poistení prináša **opätovné zadefinovanie 13. dôchodku ako novej dôchodkovej dávky, ktorá nahradí doterajší 13. dôchodok**, ktorý je štátnou sociálnou dávkou. Po novom by mali mať nárok na 13. dôchodok **poberatelia všetkých dôchodkových dávok vyplácaných Sociálnou poisťovňou, bez ohľadu na sumu vyplácanej dôchodkovej dávky**. Suma 13. dôchodku sa v zmysle novely zákona o sociálnom poistení bude určovať **každoročne a osobitne pre každý druh dôchodku vo výške priemernej mesačnej sumy daného druhu dôchodku za celý predchádzajúci kalendárny rok**.

2. NOVELA ZÁKONA O SOCIÁLNO M POISTENÍ

Dňa 18. apríla 2024 Národná rada Slovenskej republiky prijala zákon č. 87/2024 Z. z. (ďalej len „novela“) ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“).

Okrem zákona o sociálnom poistení novelou dochádza aj k zmenám a doplneniam **(1) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (ďalej len „Exekučný poriadok“)**, **(2) zákona č. 65/2001 Z. z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok (ďalej len „zákon o správe a vymáhaní“)**, **(3) zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“)**, **(4) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“)**, **(5) zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime (ďalej len „zákon o životnom minime“)**, **(6) zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení (ďalej len „zákon o starobnom dôchodkovom sporení“)**, **(7) zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“)**, **(8) zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia (ďalej len „zákon**

o peňažných príspevkoch“), **(9) zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (ďalej len „daňový poriadok“)**, **(10) zákona č. 399/2022 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení (ďalej len „zákon č. 399/2022“) a **(11) zákona č. 210/2023 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 210/2023“).

Predmetom tohto príspevku je výber najdôležitejších zmien, ktoré novela priniesla. Pre prehľad o všetkých zmenách odkazujeme aj na plné znenie novely, zverejnené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

3. ZÁKON O SOCIÁLNO M POISTENÍ

A. PODMIENKY NÁROKU NA PREDČASNÝ STAROBNÝ DÔCHODOK

Jednou z prvých zmien, ktoré novela do **zákona o sociálnom poistení** priniesla, je doplnenie nového ustanovenia **§ 67 ods. 10** zákona o sociálnom poistení, upravujúceho problematiku **podmienok nároku na predčasný starobný dôchodok**.

„Potrebné odpracované obdobie pre príslušný ročník sa určí **ako rozdiel všeobecného dôchodkového veku pre príslušný ročník a čísla 23**; ak všeobecný dôchodkový vek pre príslušný ročník **nie je známy**, za všeobecný dôchodkový vek pre príslušný ročník sa na účely určenia potrebného odpracovaného obdobia **považuje posledný určený všeobecný dôchodkový vek zvýšený o dva mesiace za každý kalendárny rok rozdielu roku narodenia poistenca a príslušného ročníka**, pre ktorý bol určený posledný všeobecný dôchodkový vek“ (ustanovenie **§ 67 ods. 10** zákona o sociálnom poistení).

B. 13. DŮCHODOK

Azda najvýraznejšou zmenou, ktorú novela do zákona o sociálnom poistení priniesla je doplnenie **nového ôsmeho dielu (13. dôchodok), konkrétne doplnenie nových ustanovení § 77a až § 77d** zákona o sociálnom poistení upravujúce (A) **podmienky nároku na 13. dôchodok** a (B) **určenie sumy a výplatu 13. dôchodku**.

„**Nárok na 13. dôchodok a nárok na jeho výplatu má poberateľ dôchodkovej dávky, ktorý má v decembri príslušného kalendárneho roka nárok na výplatu (A) starobného dôchodku, (B) predčasného starobného dôchodku, (C) invalidného dôchodku, (D) vdovského dôchodku, (E) vdoveckého dôchodku, (F) sirotského dôchodku alebo (G) sociálneho dôchodku**“ (ustanovenie § 77a zákona o sociálnom poistení).

„Suma 13. dôchodku je **priemerná mesačná suma príslušnej dôchodkovej dávky vykázaná Sociálnou poisťovňou za kalendárny rok**, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku. Suma 13. dôchodku je **najmenej 300 eur**. Príslušnou dôchodkovou dávkou podľa prvej vety pre (A) **invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %**, invalidný dôchodok podľa ustanovenia § 266 zákona o sociálnom poistení a sociálny dôchodok je **invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %**, (B) **invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 %** je invalidný dôchodok priznaný z dôvodu **poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 %**, (C) **invalidný dôchodok vyplácaný po dovŕšení dôchodkového veku je starobný dôchodok**“ (ustanovenie § 77b ods. 1 zákona o sociálnom poistení).

„Suma 13. dôchodku, na výplatu ktorého vznikne nárok v decembri príslušného kalendárneho roka, sa **zniži o sumu pomernej časti 13. dôchodku, na výplatu ktorej vznikol nárok podľa ustanovenia § 77c** zákona o sociálnom poistení alebo podľa osobitného predpisu“ (ustanovenie § 77b ods. 2 zákona o sociálnom poistení).

„**Pri súbehu nárokov na dva alebo viaceré 13. dôchodky** podľa zákona o sociálnom poistení alebo **pri súbehu nárokov na dva alebo viaceré 13. dôchodky** podľa zákona o sociálnom poistení a podľa osobitného predpisu **sa vyplatí len jeden 13. dôchodok**, a to ten, ktorého suma je najvyššia; **nárok na 13. dôchodok podľa zákona o sociálnom poistení, ktorý sa nevyplatil, zaniká**. Ak je suma 13. dôchodku podľa zákona o sociálnom poistení a podľa osobitného predpisu rovnaká, **vyplatí sa 13. dôchodok podľa zákona o sociálnom poistení**“ (ustanovenie § 77b ods. 3 zákona o sociálnom poistení).

„13. dôchodok sa vyplatí v **decembri príslušného kalendárneho roka, ak ustanovenie § 116 ods. 4** zákona o sociálnom poistení neustanovuje inak. Pomerná časť 13. dôchodku, na výplatu ktorej vznikol nárok podľa ustanovenia § 77c zákona o sociálnom poistení, sa **vyplatí v ustanovenom termíne, ak ustanovenie § 116 ods. 4** zákona o sociálnom poistení neustanovuje inak“ (ustanovenie § 77b ods. 4 zákona o sociálnom poistení).

„O priznaní 13. dôchodku **sa písomné rozhodnutie nevyhotovuje; deň oznámenia rozhodnutia je deň výplatu 13. dôchodku**“ (ustanovenie § 77b ods. 5 zákona o sociálnom poistení).

„Vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) môže nariadením vlády ustanoviť, že **nárok na ustanovenú pomernú časť 13. dôchodku za príslušný kalendárny rok a nárok na jej výplatu vznikne v ustanovenom termíne poberateľovi dôchodkovej dávky**, ktorý má v ustanovenom mesiaci príslušného kalendárneho roka nárok na výplatu dôchodku uvedeného v ustanovení § 77a zákona o sociálnom poistení“ (ustanovenie § 77c zákona o sociálnom poistení).

„Na účely 13. dôchodku **sa za príslušný kalendárny rok považuje kalendárny rok, do ktorého spadá kalendárny mesiac, za ktorý sa posudzuje splnenie podmienok na vznik nároku na 13. dôchodok a jeho výplatu**“ (ustanovenie § 77d zákona o sociálnom poistení).

C. ZHROMAŽĎOVANIE, ZVEREJŇOVANIE A OCHRANA ÚDAJOV

Zmeny sa po novom dotkli aj oblasti zhromažďovania, zverejňovania a ochrany údajov, a to doplnením nového ustanovenia § 170 ods. 29 zákona o sociálnom poistení.

„Sociálna poisťovňa poskytuje na základe žiadosti Ministerstvu obrany Slovenskej republiky zo svojho informačného systému údaje vrátane osobných údajov o poberateľoch príspevku účastníkom národného boja za oslobodenie a vdovám a vdovcom po týchto osobách poskytovaného podľa osobitného predpisu bez súhlasu dotknutých osôb v rozsahu nevyhnutnom na účel udelenia vojenského vyznamenania podľa osobitného predpisu“ (ustanovenie § 170 ods. 29 zákona o sociálnom poistení).

4. ZÁKON O SOCIÁLNO M ZABEZPEČENÍ

Novinkou v rámci zákona o sociálnom zabezpečení je doplnenie novej siedmej časti (ustanovenia § 78e zákona o sociálnom zabezpečení), upravujúcej 13. dôchodok.

„Poberateľovi (1) starobného dôchodku, (2) invalidného dôchodku, (3) sociálneho dôchodku, (4) vdovského dôchodku, (5) vdoveckého dôchodku alebo (6) sirotského dôchodku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení, ktoré vypláca útvar sociálneho zabezpečenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) alebo Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia, poberateľovi výsluhového dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení, poberateľovi invalidného výsluhového dôchodku, vdovského výsluhového dôchodku, vdoveckého výsluhového dôchodku alebo sirotského výsluhového dôchodku, ktorí majú nárok na výplatu tohto dôchodku v decembri príslušného kalendárneho roka vyplatí útvar sociálneho zabezpečenia ministerstva alebo Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia v decembri príslušného kalendárneho roka 13. dôchodok vo výške priemernej mesačnej sumy

príslušnej dôchodkovej dávky vykázananej Sociálnou poisťovňou za kalendárny rok, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku. **Suma 13. dôchodku je najmenej 300 eur.** Príslušnou dôchodkovou dávkou podľa prvej vety pre (A) výsluhový dôchodok je starobný dôchodok, (B) invalidný výsluhový dôchodok je invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, (C) invalidný výsluhový dôchodok vyplácaný po dovŕšení dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení je starobný dôchodok, (D) vdovský výsluhový dôchodok je vdovský dôchodok, (E) vdovecký výsluhový dôchodok je vdovecký dôchodok, (F) sirotský výsluhový dôchodok je sirotský dôchodok“ (ustanovenie § 78e ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení).

„Pri súbehu nárokov na dva alebo viaceré 13. dôchodky podľa zákona o sociálnom zabezpečení alebo pri súbehu nárokov na dva alebo viaceré 13. dôchodky podľa zákona o sociálnom zabezpečení a osobitného predpisu sa vyplatí len jeden 13. dôchodok, a to ten, ktorého suma je najvyššia; nárok na 13. dôchodok podľa zákona o sociálnom zabezpečení, ktorý sa nevyplatil, zaniká. Ak je suma 13. dôchodku podľa zákona o sociálnom zabezpečení a podľa osobitného predpisu rovnaká, nárok na 13. dôchodok podľa zákona o sociálnom zabezpečení zaniká“ (ustanovenie § 78e ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení).

„Poberateľ dôchodku uvedeného v ustanovení § 78e ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení, ktorý má nárok na jeho výplatu v kalendárnom mesiaci príslušného kalendárneho roka ustanovenom nariadením vlády Slovenskej republiky (ďalej len „nariadenie vlády“) pre 13. dôchodok podľa osobitného predpisu, má nárok na výplatu pomernej časti 13. dôchodku za príslušný kalendárny rok v rozsahu ustanovenom týmto nariadením vlády. Pomerná časť 13. dôchodku podľa prvej vety sa vyplatí v termíne ustanovenom nariadením vlády pre pomernú časť 13. dôchodku podľa osobitného predpisu“ (ustanovenie § 78e ods. 3 zákona o sociálnom zabezpečení).

„Suma 13. dôchodku, na výplatu ktorého vznikne nárok v decembri príslušného kalendárneho roka, sa **zniži o sumu pomernej časti 13. dôchodku, na výplatu ktorej vznikol nárok podľa ustanovenia § 78e ods. 3 zákona o sociálnom zabezpečení alebo podľa osobitného predpisu**“ (ustanovenie **§ 78e ods. 4** zákona o sociálnom zabezpečení).

„Finančné prostriedky na 13. dôchodok a jeho výplatu **poukazuje na osobitný účet štát prostredníctvom kapitoly štátneho rozpočtu ministerstva**“ (ustanovenie **§ 78e ods. 5** zákona o sociálnom zabezpečení). „**O priznaní 13. dôchodku sa písomné rozhodnutie nevyhotovuje**“ (ustanovenie **§ 78e ods. 6** zákona o sociálnom zabezpečení).

„Za príslušný kalendárny rok sa na účely 13. dôchodku **považuje kalendárny rok, do ktorého spadá kalendárny mesiac, za ktorý sa posudzuje splnenie podmienok na vznik nároku na 13. dôchodok a jeho výplatu**“ (ustanovenie **§ 78e ods. 7** zákona o sociálnom zabezpečení). „**13. dôchodok sa nezlučuje s dôchodkom, s ktorým sa vypláca**“ (ustanovenie **§ 78e ods. 8** zákona o sociálnom zabezpečení).

5. ÚČINNOSŤ NOVELY

Novela nadobudla účinnosť (A) čiastočne dňa 15. mája 2024, (B) čiastočne dňa 01. júla 2024 a (C) čiastočne dňa 01. januára 2026.

Publikované dňa XX.XX.XXXX.

Informácie uvedené v bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO nie sú poskytovaním právnych rád. Nemožno z neho odvodzovať žiadne práva ani povinnosti. Materiál obsiahnutý v tomto dokumente je informatívnej povahy a aplikácia vyššie uvedených informácií bude vždy špecifická v závislosti od konkrétnych okolností prípadu. Z uvedených dôvodov pri konkrétnych právnych riešeníach preto vždy odporúčame konzultácie. I keď bulletin nepreberá zodpovednosť za prípadné chyby či nepresnosti, ani za akékoľvek škody vzniknuté z aktivít konaných na základe informácií uvedených v tomto dokumente.

Obsah bulletinu ULC Čarnogurský PRO BONO nie je možné využívať pre účely zisku, ponúkať svojim klientom ako svoj vlastný alebo publikovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu spoločnosti ULC Čarnogurský s.r.o. V prípade záujmu o ďalšie informácie alebo o poskytnutie individuálneho poradenstva či konzultácií nás neváhajte kontaktovať.

V prípade, že naďalej nechcete byť adresátom tejto služby, kontaktujte nás na e-mailovej adrese probono@ulclegal.com. Ďakujeme.

V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte, prosím, autora článkov JUDr. Martina Točka prostredníctvom emailovej adresy jurkovic@ulclegal.com.

© ULC Čarnogurský, 2024